

The Relationship Between Teachers' Attitudes Towards Refugees and Social Skills of Refugee Children

Suna Özcan^{1,*}

¹Faculty of Education, Istanbul 29 Mayıs University/ Istanbul University-Cerrahpaşa, Istanbul, Türkiye

*Corresponding author

Research Article

History

Received: 19/05/2024

Accepted: 23/01/2025

This paper was checked for plagiarism using iThenticate during the preview process and before publication.

Copyright © 2017 by Cumhuriyet University, Faculty of Education. All rights reserved.

ABSTRACT

In recent years, Türkiye has witnessed migrations due to civil wars in countries with geographical proximity. One of these countries is Syria. Türkiye has implemented various policies to integrate school-age Syrian children who migrated to Türkiye into the Turkish education system. One of the most important of these is PIKTES. Within the scope of this project, the project employed teachers to provide language education to Syrian children. This study aimed to determine the relationship between the attitudes of teachers employed within the scope of PIKTES towards immigrants and the social skills of immigrant children. In addition, the study analyzed the relationship between the participant teachers' years of seniority, gender, and the undergraduate department they graduated from and their attitudes towards immigrants. 97 teachers and 132 students participated in the study conducted during the 2022-2023 academic year. The results indicated that the teachers with 1-3 years of seniority had more negative attitudes towards immigrants than those with 4-7 years of seniority. Female teachers had more negative attitudes towards immigrants than male teachers. The negative attitudes of Turkish language teaching graduates were higher than those of Turkish language and literature graduates. The negative attitudes of primary school teachers were higher than those of Turkish language and literature graduates. While there was a positive correlation between the negative attitudes of teachers who gave Turkish lessons to immigrant children and their general social skills and advanced speaking skills, teachers' negative attitudes towards immigrants negatively affected children's group work skills and cognitive skills.

Keywords: Teaching Turkish to foreigners, refugees, teacher, communication, social skills

Öğretmenlerin Sığınmacılara Yönelik Tutumlarıyla Sığınmacı Çocukların Sosyal Becerileri Arasındaki İlişki

Bilgi

*Sorumlu yazar

Süreç

Geliş: 19/05/2024

Kabul: 23/01/2025

Bu çalışma ön inceleme sürecinde ve yayımlanmadan önce iThenticate yazılımı ile taranmıştır.

Copyright

This work is licensed under Creative Commons Attribution 4.0 International License

ÖZ

Son yıllarda Türkiye'ye coğrafi yakınlığı olan ülkelerde yaşanan iç savaşlar nedeniyle Türkiye'ye göçler yaşanmıştır. Bu göç veren ülkelerden biri Suriye'dir. Buradan Türkiye'ye göç edenler arasındaki okul çağında olup Suriye'den gelen çocukların Türk eğitim sistemine entegre edilmesi amacıyla çeşitli politikalar yürütülmüştür. Bunların başında Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar için Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) gelmektedir. Bu proje kapsamında Suriye'den gelen çocuklara dil eğitimi vermek amacıyla öğretmenler istihdam edilmiştir. Bu çalışmada PIKTES kapsamında istihdam edilen öğretmenlerin sığınmacılara yönelik tutumlarıyla sığınmacı çocukların sosyal becerileri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca katılımcı öğretmenlerin kıdem yılları, cinsiyetleri ve mezun oldukları lisans bölümü ile sığınmacılara yönelik tutumları arasındaki ilişki analiz edilmiştir. 2022-2023 eğitim-öğretim yılında yapılan çalışmaya 97 öğretmen ve 132 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonucuna göre kıdem yılları 1-3 yıl olan öğretmenlerin sığınmacılara yönelik olumsuz tutumları kıdem yılları 4-7 arasında olanlara göre daha fazladır. Kadın öğretmenlerin sığınmacılara yönelik olumsuz tutumları erkekler için daha fazladır. Türkçe öğretmenliği mezunu olanların olumsuz tutumları Türk dili ve edebiyatı mezunu olanlara göre daha yüksektir. Sınıf öğretmenliği mezunu olanların olumsuz tutumları Türk dili ve edebiyatı mezunu olanlara göre daha fazladır. Sığınmacı çocuklara Türkçe dersi veren öğretmenlerin sığınmacılara yönelik olumsuz tutumları ile genel sosyal becerileriyle ilgili konuşma becerileri arasında pozitif ilişki varken öğretmenlerin sığınmacılara yönelik olumsuz tutumları çocukların grupla iş yapma becerileriyle bilişsel becerilerini negatif anlamda etkilemektedir.

Anahtar Kelimeler: Yabancılar Türkçe öğretimi, sığınmacılar, öğretmen, iletişim, sosyal beceri

^a sozcan@29mayis.edu.tr/sunaozcan@ogr.iuc.edu.tr/ozcan.17@osu.edu <https://orcid.org/0000-0001-9461-5732>

How to Cite: Özcan, S. (2025). Öğretmenlerin sığınmacılara yönelik tutumlarıyla sığınmacı çocukların sosyal becerileri arasındaki ilişki. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 14(1):173-181

Giriş

İnsanlığın doğuşuyla birlikte yeryüzünde göçler başlamıştır. Bu göçlerin amaçları arasında güvenlik, barınma yeme içme gibi nedenler olurken yerleşik hayata geçişle birlikte ihtiyaçlar farklılaşmaya başlamıştır. Yerleşik yaşamla birlikte toplulukların yerini toplum ve toplumsal düzenler almaya başlamıştır. Süreç içerisinde toplumsal yapılarla birlikte ulus kavramı ve nihayetinde milliyet düşünceleri şekillenmiştir. Her millet kendine özgü kurallar çerçevesinde bir vatan kurmuştur. Böylece yeryüzünde birçok farklı millet ve ülke olmaya başlamıştır. Bu ülkeler ve milletler arasında zaman zaman göçler olmuştur. Bu göçlerin birçok farklı sebebi olagelmıştır. Son yıllarda ise dünya üzerinde yaşanan siyasi, ekonomik, toplumsal hareketlilikler devletler arası göçleri hızlandırmıştır (Sağiroğlu, Ünsal & Özenci, 2021). Bu göçler genellikle sosyo-ekonomik açıdan gelişmemiş ülkelere sosyo-ekonomik açıdan güçlü olan veya güçlü olma potansiyeline sahip ülkelere doğru olmaktadır. Nitekim gelişim özellikleri bakımından gelişen ve gelişmekte olan ülkelere göç veren ülkelere biri de Suriye'dir. 2011 yılında Suriye'de patlak veren iç savaş buradaki halkın büyük bir kısmını göçe maruz bırakmıştır (Kartal & Başçı, 2014). Türkiye'nin jeopolitik konumu, ekonomik ve siyasi anlamda güçlenmekte olan bir ülke olması Türkiye'yi Suriye'den yapılan göçler için cazip hale getirmiştir (Kabaklarlı, 2016). En son yapılan araştırmalara göre Türkiye'de yaşayan Suriye'den gelen sığınmacı (göçmen, sığınmacı, geçici koruma altındaki göçmenler gibi farklı amaçlarla farklı kavramlar kullanılmakta. Bu araştırmada sığınmacı kavramı genel bir kavram olarak kullanılmıştır) sayısı 4 milyonun üzerindedir (Şentürk, 2020). Beklenmedik olaylar neticesinde gelişen bu göç dalgaları Türkiye'yi onları entegre etme veya barındırma konusunda hızlı bir şekilde eylem planları geliştirmeye itmiştir. Önceleri geçici olarak kamplarda kalan bu sığınmacılar süreç içerisinde Türkiye'nin birçok farklı yerinde yaşamaya başlamışlardır. Bu gelen sığınmacılar arasında erkekler, kadınlar ve çocuklar vardır. Bunlar arasında savaştan en çok etkilenen grup olarak çocukların eğitim haklarına erişebilmeleri için de eylem planları yapılmıştır (Şeker & Aslan, 2015). En son 2016 yılında Suriye'den gelen çocukların Türk eğitim sistemine entegrasyonunun sağlanması amacıyla Avrupa Birliği tarafından desteklenen bir proje yapılmıştır. Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar için Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) olarak belirlenen proje çerçevesinde bu sığınmacı çocuklara Türkçenin öğretilmesi amacıyla Türkçe öğretmenliği, Türk dili ve edebiyatı öğretmenliği, sınıf öğretmenliği mezunu olan öğretmenler istihdam edilmiştir. Ayrıca savaş mağduru olan bu çocuklara eğitimler verilmesinin yanı sıra rehberlik hizmetlerini sağlamak üzere psikolojik danışmanlık ve rehberlik mezunu olan öğretmenler de istihdam edilmiştir. Türkçe öğretmek için PIKTES kapsamında istihdam edilen bu öğretmenler uyum sınıflarında çocuklara eğitim vermektedirler. Millî Eğitim Bakanlığı (MEB, 2020) Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'nün 2020/7 genelgesiyle

Türkiye genelinde bu çocuklara yönelik uyum sınıfları oluşturulmuştur. Uyum sınıfları ilköğretim 3. sınıftan ortaöğretim 12. sınıfa kadar eğitim gören öğrencileri kapsamaktadır. Öğrenciler uyum sınıflarına alınmadan önce seviye tespit sınavları yapılmaktadır (MEB, 2020). Belirtilen ölçütleri karşılamayan öğrenciler en az bir en çok iki dönem uyum sınıflarında yoğunlaştırılmış Türkçe eğitim görmektedirler. Eğitimlerin ardından seviye tespit sınavları yapıp takip eden eğitim-öğretim döneminde Türk çocuklarıyla birlikte eğitimlerine devam etmektedirler. Uyum sınıflarında haftada 22 saat Türkçe 8 saat de diğer akademik dersleri görmektedirler. Böylece farklı bir kültürden gelen çocuklar eğitimlerine Türkçe devam edecekleri için Türkçeyi daha iyi öğrenmeleri sağlanmaktadır. Bu süreçte eğitim gördükleri sınıflardaki öğretmenleri tarafından benimsenmeleri, onlar tarafından değer görmeleri akademik başarılarını, Türkçeyi öğrenme başarılarını doğrudan etkileyecektir. Nitekim Sağlam ve Kanbur (2017) tarafından yapılan araştırmaya göre öğretmenlerin çocuklara olan yaklaşımları onların uyum becerileri üzerinde etkili olmaktadır. Uyum becerilerinde yaşanan olumlu gelişimler Türkçeyi daha iyi bir şekilde öğrenmelerine ve akademik başarılarının gelişimine etki edebilmektedir. Fakat Topkaya ve Akdağ'ın (2016) araştırmasına göre öğretmenler çoğunlukla sığınmacı çocuklara karşı olumsuz tutuma sahiptirler. Bu durum çocukların sosyal uyumlarını, gelişim süreçlerini olumsuz etkilemektedir. Çünkü öğrencilerin yeni topluma uyum sağlayabilmeleri ve kendilerini daha güvende hissedebilmelerinde öğretmenlerin payı büyüktür (Sağlam & Kanbur, 2017). Sınıf içerisinde öğrencilere karşı daha ılımlı, sevgili ve saygılı olan öğretmenler öğrenciler tarafından daha fazla değer görmektedir (Ada, 2007). Öğrenciler tarafından değer gören öğretmenler aynı zamanda sözü dinlenen öğretmen statüsüne erişmektedirler. Karşılıklı olumlu etkileşimin olduğu sınıflarda başarının yakalanması da kaçınılmaz olmaktadır. Çünkü böyle ortamlarda öğretmenliğin gerektirdiği görevler öğretmen tarafından sağlanıp ve öğrenci öğrenmeye hazır duruma getirilmektedir (Can & Arslan, 2018; Gündüz & Can, 2013). Bunun için savaş mağduru olan çocukların farklı bir ülkede ve kültürde eğitim görmeleri, buralara uyum sağlamaları oldukça zorken bir de karşılaşacakları olumsuz tutumlar onların başarıları üzerinde etkili olacaktır. Henüz dil sorunlarının üstesinden gelemeyen bu bireyler eğitim haklarına erişimleri için belirlenen hizmetlerin verilmesi önemlidir. Öğretmenlerin olumsuz tutumlarının yanı sıra halkın da Suriye'den gelen sığınmacıların Türk toplumuna uyum sağlayamayacaklarına dair inançları vardır. Ayrıca Suriye'den gelen sığınmacıların toplumsal, siyasi ve ekonomik açıdan olumsuz etkilediği düşüncesi hâkimdir (Kabaklarlı, 2016; Tunç, 2015). Mevcut koşullarda çocukların durumlarının iyileştirilmesi için atılacak adımlar en önemli gelişim adımları olacaktır. Çünkü henüz gelecekleri belli olmayan, kalıcı mı geçici mi olacaklarına dair belirlenmiş bir karar ortada yokken (Seydi, 2014) bu çocukların sahip oldukları eğitim haklarından mahrum

birakılmaması en önemli adımlar olacaktır. Bunun için de hali hazırdaki eğitim sisteminde var olan durumların betimlenmesi ve varsa eksiklerin giderilmesi için eylem planlarının geliştirilmesi gerekmektedir.

Yeni bir kültüre uyum sürecinde dilin önemi birçok araştırmada sıklıkla vurgulanmaktadır (Liguori, McEwen, Le Rossignol, Kraus & Wilson, 2024). Dil yeni bir dünyada/ülkede sosyal ve kültürel uyum için en önemli araç görevi üstlenirken bireylerin çevresel ve toplumsal değişimlere karşı daha ılımlı bir tutum geliştirmelerini de sağlamaktadır (Liguori vd., 2024). Bu nedenlere dayanılarak yabancı dil eğitiminin sosyal, kültürel uyumda kilit nokta olduğunu belirtmek mümkündür (Nimenko, 2022). Benzer şekilde çocukların akademik uyum süreçlerine de önemli katkılar sağlar (Valéria Dutra, Shui Mei Chee & Clochesy, 2023; Nimenko, 2022; Beaven & Spencer-Oatey, 2016). Suriye'den savaşın getirdiği karmaşadan kaçıp Türkiye'ye sığınan bu çocukların Türkiye koşullarına uyum sağlamalarının yanı sıra asıl eğitim haklarından yararlanabilmeleri için Türkçeye hâkim olmaları oldukça önemlidir. Nitekim Ushakova ve Dubichynskyi'ye (2023) göre özellikle beklenmedik durumlarla baş etmede, büyük kriz anlarının üstesinden gelmede dilin çok büyük bir önemi var. Bireyler beklenmedik durumlara uyum sağlamada doğrudan dilden yararlandıkları için bu tür kriz anlarının oluşturduğu etkilerin azaltılması için nitelikli bir dil eğitim ortamının oluşturulması gerekir. Dilin uyuma olan etkisinin insanın yaşama tutunması arasında ilişki olduğunu ortaya koyan çalışmalar dahi mevcuttur (Pharao Hansen & O'Meara, 2020). Yani dilin aslında insan yaşamında iletişim aracı olmanın çok ötesinde öneme sahip olduğu ifade edilebilir. Bu nedenle çeşitli nedenlerle uluslararası göçe maruz kalan çocukların yeni bir dil edinimlerinin desteklenmesi, bu doğrultuda geliştirilen politikaların işlevselliklerinin takip edilmesi, ihtiyaç durumuna göre yenilenmesinin önemli olduğunu belirtmek mümkündür. Nitekim Türkiye'de Türkiye'ye göç eden çocuklara yönelik uyum sınıfları açılmış ve bu sınıflarda Türkçe dersleri vermek üzere öğretmenler istihdam edilmiştir. Eğitim önemli parçalarından biri olan öğretmenlerin sığınmacılara yönelik olumsuz tutumları çocukların sosyal becerilerini etkileyebilmektedir. Dolayısıyla öğretmenlerin bu tutumları çocukların Türkçeyi öğrenmeye karşı direnç göstermelerine neden olabilmektedir. Dilin uyum süreci üzerindeki etkisi göz önünde bulundurulduğunda öğretmenlerin sığınmacılara yönelik olumsuz tutumlarının çocukların sosyal becerilerini etkileme durumunun ortaya konulması, elde edilecek sonuçlardan hareketle değerlendirmelerde bulunulması ve çözüm önerilerinin sunulması önemlidir. Bu önem durumundan hareketle Türkiye'ye göç eden çocukların Türk eğitim sistemine uyumlarının desteklenmesi amacıyla açılan uyum sınıflarında eğitim gören Suriyeli çocukların sosyal becerileriyle onlara Türkçe dersleri veren öğretmenlerin sığınmacılara yönelik olumsuz tutumları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın amacına göre problem durumu şu şekilde belirlenmiştir:

-Suriye'den gelen sığınmacı çocuklara Türkçe eğitim veren öğretmenlerin sığınmacılara yönelik tutumlarıyla öğrencilerin sosyal becerileri arasında ilişki var mıdır?

-Öğretmenlerin sığınmacılara yönelik tutumlarıyla cinsiyetleri arasında anlamlı ilişki var mıdır?

-Öğretmenlerin sığınmacılara yönelik tutumlarıyla mezun olunan bölüm arasında anlamlı ilişki var mıdır?

-Öğretmenlerin sığınmacılara yönelik tutumlarıyla kıdemleri arasında anlamlı ilişki var mıdır?

-Öğrencilerin sosyal becerileri ile cinsiyetleri arasında anlamlı ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Bu çalışma nicel yöntemin ilişkisel tarama deseniyle yürütülmüştür. İlişkisel tarama deseninden birden fazla değişken arasındaki ilişkinin ve bu ilişkilerin derecesinin belirlenmesine yönelik yapılan çalışmalarda yararlanılmaktadır amaçlanmaktadır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2018). Bu araştırmada sığınmacı çocukların sosyal becerileri ile onlara Türkçe dersi veren öğretmenlerin sığınmacılara yönelik olumsuz tutumları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlandığı için ilişkisel tarama modeli ile çalışmanın yürütülmesine karar verilmiştir.

Araştırmanın Örneklemi

Göç İdaresi Müdürlüğü'nün 19.04.2023 tarihinde yayınladığı verilere göre okul çağındaki erkek öğrenci sayısı 610.706, kız öğrenci sayısı ise 569.885'tir (<https://www.goc.gov.tr>). Genel olarak toplandığında okul çağındaki öğrenci sayısının 1000000 üzerinde olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda örneklemin evreni yansıtacak şekilde belirlenmesine özen gösterilmiştir. Örneklem .08 hata oranıyla 132 Suriyeli öğrenci belirlenmiştir. Ayrıca Suriyeli öğrencilere Türkçe öğreten 1700 öğretici arasından .09 hata oranıyla 97 öğretmen örneklem olarak belirlenmiştir. Araştırma verileri 2021-2022 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde İstanbul'da toplanmıştır. Araştırmanın grupları uygun örnekleme ile belirlenmiştir. Uygun örnekleme evrene ulaşılması çok zor veya mümkün olmadığı durumlarda araştırmacı tarafından belirli bir grubun belirlenip çalışmanın evreni yansıtacak şekilde bu örneklem grubunun üzerinden yürütülmesine dayanır. Uygun örnekleme zaman, emek, maliyet gibi konularda yaşanan zorluklarda araştırmacıya kolaylık sağlamaktadır (Monette, Sullivan, De Jong, 1990). Bu araştırmada da belirtilen hususlar nedeniyle uygun örnekleme yoluna gidilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin Türkçeyi en az B2 düzeyinde bilmeleri gerektiği hususu göz önünde bulundurularak onların Türkçe başarılarının ilişkin öğretmenlerinin görüşleri alınmıştır. Türkçe yeterlilik düzeyini sağlayan öğrenciler araştırmaya alınmıştır. Ölçekler yüz yüze uygulanmıştır. Sığınmacı çocuklara Türkçe dersi veren öğretmenlerden hem yüz yüze hem de Google Forms üzerinden veriler toplanmıştır. Bunun nedeni öğretmenlerin farklı ilçelerde ve uzak yerlerde kalmalarıdır. Yakın olan ilçelerdeki 35

öğretmenle yüz yüze görüşülüp veriler toplanırken uzak yerlerde olan 62 öğretmenin ise Google Forms üzerinden ölçekleri doldurmaları sağlanmıştır. Araştırma gruplarına ilişkin bilgiler Tablo 1'dedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu, Sığınmacılara Yönelik Olumsuz Tutum Ölçeği ve Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Ölçme araçlarına ilişkin bilgiler şu şekildedir:

Kişisel bilgi formu.

Araştırmaya katılan öğretmenler ve öğrencilere ilişkin gerekli bilgilerin elde edilmesi amacıyla kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Kişisel bilgi formunda öğrencilerin sadece cinsiyetlerine ilişkin bilgiye yer verilmiştir. Öğretmenlerin ise cinsiyetleri, kıdem yılları ve mezun oldukları bölüme ilişkin bilgilerine yer verilmiştir. Kişisel bilgi formu sonucunda elde edilen verilere ilişkin bilgiler çizelge 1'de verilmiştir.

Katılımcıların demografik bilgileri Tablo 1'de verilmiştir. Çizelge 1'e göre araştırmaya 97 öğretmen katılmıştır. Bunların 68'i kadın, 29'u erkektir. Bu öğretmenlerin 31 tanesi 1-3 yıl arasında yabancılarla Türkçe öğretiminde deneyime sahipken 66 tanesi 4-7 yıl arasında deneyime sahiptir. Katılımcı öğretmenlerin 32'si Türkçe öğretmenliği, 25'i Türk dili ve edebiyatı öğretmenliği (TDE), 40'ı da sınıf öğretmenliği mezunudur. Araştırmaya katılan Suriye'den gelen sığınmacı çocukların sayısı 132'dir. Bunların 94'ü kız, 38'i erkektir.

Göçmenlere yönelik olumsuz tutum ölçeği (GYOTO).

GYOTO Varela, Gonzalez, Clark, Cramer ve Srosby tarafından 2013 yılında geliştirilmiştir. Ölçek 12 maddeden oluşmaktadır. Tek faktörlü olup 5'li likert tipi ölçek olarak hazırlanmıştır (1=kesinlikle katılmıyorum, 2=katılmıyorum, 3=kararsızım, 4=katılıyorum, 5=kesinlikle katılıyorum). Ölçeğin madde toplam korelasyonları .30 ile .65 arasında olduğu belirlenmiştir. Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı ise .86 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin Türk kültürüne uyarlamaları Günay, Ersoy, Aydıner Boylu ve Kılıç (2019) tarafından yapılmıştır. Türk kültürüne uyarlama neticesinde ölçek tek faktörlü 12 madde olarak kullanılmaya uygun olduğu belirlenmiştir. Analiz sonuçlarına göre ölçeğin cronbach alfa değeri .81, madde toplam korelasyon katsayıları .85-.87 aralığında olduğu ve

test tekrar test güvenilirlik katsayısının .82 olduğu belirlenmiştir. Uyarlama sırasında yapılan geçerlik ve güvenilirlik analizlerine göre GYOTO kullanıma uygun bir ölçektir. Mevcut araştırmanın amacı doğrultusunda yapılan değerlendirmeler göz önünde bulundurularak bu araştırmada ölçme aracı olarak kullanılmasına karar verilmiştir.

Sosyal becerileri değerlendirme ölçeği (SBDÖ).

Bu ölçek Akçamete ve Avcıoğlu (2005) tarafından 7-12 yaş aralığındaki çocukların sosyal becerilerinin değerlendirilmesinde kullanılması amacıyla geliştirilmiştir. Beşli likert tipi bir ölçek olup 69 maddeden oluşur. Toplam 12 alt boyutu bulunmaktadır. Ölçek en yüksek 345, en düşük ise 69 puan olarak belirlenmiştir (Akçamete & Avcıoğlu, 2005). Araştırmanın amacı göz önünde bulundurularak ölçeğin kullanılmasına karar verilmiş ve öğrencilere ilişkin veriler SBDÖ aracılığıyla elde edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verilerine ulaşmak amacıyla kişisel bilgi formu, sığınmacılara yönelik olumsuz tutum ölçeği ve sosyal değerlendirme ölçeği kullanılmıştır. Sığınmacılara yönelik olumsuz tutum ölçeği ile öğretmenlere yönelik demografik bilgi formu 35 öğretmene yüz yüze 62 öğretmene ise Google Forms üzerinden uygulanmıştır. Ayrıca araştırmanın amacının yer aldığı yazılı bildiri de öğretmenlere ulaştırılmıştır. Araştırmadan diledikleri zaman ayrılacakları, katılımın tamamen gönüllülük esasına dayalı olduğu ifade edilmiştir. Öğrencilere yönelik olan SBDÖ ise sınıf öğretmenleri tarafından uygulanmıştır. Bu amaçla İstanbul'un bil ilçesinde yer alan 6 farklı okulun uyum sınıflarında uygulama yapılmıştır. Araştırma hakkında öğretmenleri, velileri, kendileri ve okul idaresi bilgilendirilmiş, ayrıca gerekli etki izinler de alınmıştır. Etik ve yasal izinlerin ardından uygulamalar gerçekleştirilmiştir. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünün 29.03.2022 tarihinde 2022.03 numaralı kararla araştırma için etik kurul izni vermiştir. Bu hususlar dikkate alınarak 2023-2023 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde veriler toplanmıştır. Elde edilen verilerin analizine karar vermek için verilerin dağılımlarına bakılmıştır. Dağılım analizleri sonucunda verilerin normal dağıldığı belirlenmiştir. Verilerin dağılımlarına ilişkin bilgiler Tablo 2'de verilmiştir.

Çizelge 1. Katılımcılara ilişkin kişisel bilgiler

		N	%
Öğretmenin cinsiyeti	Kadın	68	70.1
	Erkek	29	29.9
Öğrencinin cinsiyeti	Kız	94	71.2
	Erkek	38	28.8
Öğretmenin kıdemi	1-3 yıl	31	32.0
	4-7 yıl	66	68.0
Öğretmenin mezun olduğu bölüm	Türkçe öğretmeni	32	33.0
	Türk dili ve edebiyatı öğretmeni	25	25.8
	Sınıf öğretmeni	40	41.2

Çizelge 2. Sığınmacılara yönelik olumsuz tutumları ile öğrencilerin sosyal becerilerine ait verilerin normal dağılımları

Shapiro-Wilk	X	Medyan	Çarpıklık	Basıklık
İstatistik n p				
Tutum 0.98 97 0.536	2.94	2.91	-0.148	-0.345
Sosyal beceri 0.97 132 0.043	3.09	3.00	0.473	-0.057

Çizelge 3. Öğrencilerin cinsiyetleri ile sosyal becerileri arasındaki ilişki

Sosyal Beceriler	Cinsiyet	n	X	ss	t	p
Sosyal Beceriler	Kız	94	3.03	0.363	-2.72	0.007
	Erkek	38	3.24	0.493		
Temel konuşma becerileri	Kız	94	3.01	0.619	-1.31	0.190
	Erkek	38	3.18	0.732		
İleri konuşma becerileri	Kız	94	3.22	0.508	0.90	0.365
	Erkek	38	3.13	0.527		
İlişkiyi başlatma becerileri	Kız	94	3.07	0.623	-0.43	0.668
	Erkek	38	3.12	0.541		
İlişkiyi sürdürme becerileri	Kız	94	2.96	0.502	0.03	0.974
	Erkek	38	2.96	0.533		
Grupla iş yapma becerileri	Kız	94	3.00	0.526	-0.57	0.568
	Erkek	38	3.06	0.526		
Duygusal beceriler	Kız	94	3.11	0.517	0.72	0.469
	Erkek	38	3.03	0.563		
Kendini kontrol etme becerileri	Kız	94	3.21	0.442	0.18	0.858
	Erkek	38	3.19	0.493		
Saldırgan davranışlarla başa çıkma becerileri	Kız	94	3.19	0.584	-1.31	0.211
	Erkek	38	3.34	0.640		
Sonuçları kabul etme becerileri	Kız	94	3.18	0.702	-0.99	0.320
	Erkek	38	3.32	0.737		
Yönerge verme becerileri	Kız	94	3.36	0.567	-1.43	0.154
	Erkek	38	3.52	0.667		
Bilişsel becerileri	Kız	94	3.21	0.568	0.03	0.979
	Erkek	38	3.20	0.663		
Toplam	Kız	94	3.02	0.543	-1.28	0.200
	Erkek	38	3.17	0.651		

Çizelge 4. Öğretmenlerin cinsiyetleri ile sığınmacılara yönelik olumsuz tutumları arasındaki ilişki

	Cinsiyet	n	X	ss	t	p
Olumsuz tutum	Kadın	68	3.00	0.35	3.13	0.002
	Erkek	29	2.88	0.24		

Çizelge 2'de verilerin dağılımına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Katılımcı sayısı 50'nin üzerinde olduğu durumlarda normal dağılımların belirlenmesi amacıyla yapılan analizlerden biri de Shapiro-Wilk'dir. Bu çalışmada da normal dağılımları belirlemek amacıyla Shapiro-Wilk testi yapılmıştır. Verilerin normal dağıldığı çalışmalarda ortalama ve medyan birbirine yakındır. Ayrıca verilerin normal dağılmasının önemli göstergelerinden biri de basıklık ve çarpıklık değerlerinin -2.0 ve +2.0 arasında olmasıdır. Mevcut çalışmanın verilerine bakıldığında Shapiro-Wilk testi sonucunda öğretmenlerin tutumunu belirlemeyi amaçlayan ölçekten alınan verilerin normal dağıldığı fakat çocukların sosyal becerilerini belirlemeye yönelik elde edilen verilerin

normal dağılmadığı görülmektedir. Bu nedenle her iki ölçekten alınan verilerin basıklık ve çarpıklık değerleri ile ortalama ve medyanın birbirine yakınlığına bakılmıştır. Analiz sonucunda basıklık ve çarpıklık değerlerinin -2.0 ve +2.0 arasında olmasından dolayı verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir (George, Mallery, 2010). Bu sonuçtan hareketle normal dağılım analizlerinin yapılmasında karar verilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilere ilişkin istatistiksel analizler SPSS 22. paket programı ile gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Araştırmanın bu aşamasında elde edilen verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgulara ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Çizelge 3'te Suriye'den gelen sığınmacı çocukların cinsiyetleri ile sosyal becerileri arasındaki ilişkiye yönelik bilgilere yer verilmiştir. Tablo 3'e göre cinsiyet ile temel sosyal beceri arasında erkek öğrenciler lehine istatistiksel olarak anlamlı fark vardır ($t=-2.72$, $p<0.05$). Sosyal beceri ölçeği ve diğer alt boyutlarına ilişkin veriler ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur.

Çizelge 4'te öğretmenlerin sığınmacılara yönelik olumsuz tutumları ile cinsiyetleri arasındaki ilişki verilmiştir. Tablo 4'e göre sığınmacılara yönelik olumsuz tutum kadın öğretmenler lehine istatistiksel olarak anlamlıdır ($t=3.13$, $p<0.05$).

Çizelge 5'te öğretmenlerin kıdem yılları ile sığınmacılara yönelik olumsuz tutumları arasındaki ilişki verilmiştir. Tablo 5'e göre kıdem yılı 1-3 arasında olan öğretmenler lehine istatistiksel olarak anlamlı fark vardır

($t=2.63$, $p<0.05$). Çizelge 6'da öğretmenlerin sığınmacılara yönelik olumsuz tutumları ile mezun oldukları bölüm arasındaki ilişki verilmiştir.

Çizelge 6'ya göre Türkçe öğretmenliği mezunu olanların sığınmacılara yönelik olumsuz tutumları Türk dili ve edebiyatı öğretmenliği mezunu olanlara göre daha yüksektir ($F=6.95$, $p<0.05$). Sınıf öğretmenliği mezunu olanların sığınmacılara yönelik olumsuz tutumları Türk dili ve edebiyatı mezunu olanlara göre daha yüksektir ($F=6.95$). Türkçe öğretmenliği mezunu olanların sığınmacılara yönelik olumsuz tutumları sınıf öğretmenliği mezunu olanlara göre daha yüksektir ($F=6.95$, $p<0.05$).

Çizelge 7'de öğretmenlerin sığınmacılara yönelik olumsuz tutumları ile öğrencilerin sosyal becerileri arasındaki ilişki verilmiştir. Tablo 7'ye göre öğrencilerin temel sosyal becerileri ile temel konuşma becerileri arasında pozitif ilişki vardır ($r=0.443$, $p<0.05$). Temel konuşma becerileri ile ileri konuşma becerileri arasında pozitif ilişki vardır ($r=0.200$, $p<0.01$). Temel konuşma becerileriyle ileri konuşma becerileri arasında negatif ilişki vardır ($r=-0.252$, $p<0.05$).

Çizelge 5. Öğretmenlerin kıdem yılları ile sığınmacılara yönelik olumsuz tutumları arasındaki ilişki

	Kıdem	n	X	ss	t	p
Olumsuz tutum	1-3	31	3.06	0.17	2.63	0.010
	4-7	66	2.78	0.38		

Çizelge 6. Öğretmenlerin kıdem yılları ile sığınmacılara yönelik olumsuz tutumları arasındaki ilişki

	Bölüm	n	X	ss	t	p
Olumsuz tutum	Türkçe öğretmenliği	94	3.03	0.363	-2.72	0.007
		38	3.24	0.493		
Temel konuşma becerileri	TDE öğretmenliği	94	3.01	0.619	-1.31	0.190
		38	3.18	0.732		
İleri konuşma becerileri	Sınıf öğretmenliği	94	3.22	0.508	0.90	0.365
		38	3.13	0.527		

Çizelge 7. Katılımcılardan elde edilen verilere ilişkin korelasyon analizi

	Sb1	Sb2	Sb3	Sb4	Sb5	Sb6	Sb7	Sb8	Sb9	Sb10	Sb11	Sb12	sbTplm	tutum
sb1	1													
Sb2	.443**	1												
Sb3	.200*	-	1											
Sb4	.035	.252**	.033	1										
Sb5	.100	.336**	-.037	-.049	1									
Sb6	-.003	.081	.001	-	.046	1								
Sb7	-.020	-.145	-.083	-.088	.061	.038	1							
Sb8	-.134	-.128	-.108	.011	.015	-.014	.085	1						
Sb9	.082	.252**	-.166	.055	-.047	-.098	-	.214*	1					
Sb10	.082	.184*	-.103	-.058	.141	.162	.049	-.091	-	1				
Sb11	.089	.148	-.065	-.192*	.243**	.155	.106	-.091	.118	.036	1			
Sb12	-.141	-.085	-.047	-.040	-.015	.005	.104	-.092	-	-.001	.023	1		
sbTplm	-.147	-.039	.023	-.093	.031	.092	.021	-.025	-	-.030	.028	.907**	1	
tutum	.288**	.009	.260*	-.045	.099	-	.183	-.024	-	.053	.042	-.146*	-.100	1
						.241*			.061					

$p<0.01$ ** $p<0.05$ *

Temel konuşma becerileriyle ilişkiyi sürdürme becerileri arasında pozitif ilişki vardır ($r=0.336$, $p<0.01$). Temel konuşma becerileriyle ileri saldırgan davranışlarla başa çıkma arasında pozitif ilişki vardır ($r=0.252$, $p<0.01$). Temel konuşma becerileriyle sonuçları kabul etme becerileri arasında pozitif ilişki vardır ($r=0.184$, $p<0.05$). İlişkiyi başlatma becerileriyle grupta iş yapma becerileri arasında negatif ilişki vardır ($r=-0.240$, $p<0.01$). İlişkiyi başlatma becerileriyle yönerge verme becerileri arasında negatif ilişki vardır ($r=-0.192$, $p<0.05$). İlişkiyi sürdürme becerileriyle yönerge verme becerileri arasında pozitif ilişki vardır ($r=0.243$, $p<0.01$). Kendini kontrol etme becerileriyle saldırgan davranışların üstesinden gelme becerileri arasında pozitif ilişki vardır ($r=-0.214$, $p<0.01$). Bilişsel becerileri ile sosyal becerileri arasında pozitif ilişki vardır ($r=0.907$, $p<0.01$).

Öğretmenlerin sığınmacılara yönelik olumsuz tutumları ile öğrencilerin genel sosyal becerileri arasında pozitif ilişki vardır ($r=0.288$, $p<0.01$). Öğretmenlerin sığınmacılara yönelik olumsuz tutumlarıyla öğrencilerin ileri konuşma becerileri arasında pozitif ilişki vardır ($r=0.260$, $p<0.05$). Öğretmenlerin sığınmacılara yönelik olumsuz tutumlarıyla öğrencilerin grupta iş yapma becerileri arasında negatif ilişki vardır ($r=-0.241$, $p<0.01$). Öğretmenlerin sığınmacılara yönelik olumsuz tutumlarıyla öğrencilerin bilişsel becerileri arasında negatif ilişki vardır ($r=-0.146$, $p<0.05$).

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırma sonucuna göre erkek öğrencilerin temel sosyal becerileri kız öğrencilerin temel sosyal becerilerinden daha yüksektir. Kadın öğretmenlerin sığınmacılara yönelik olumsuz tutumları erkek öğretmenlere göre daha fazladır. Deneyimleri 1-3 yıl arasında olan öğretmenlerin sığınmacılara yönelik olumsuz tutumları deneyimleri 4-7 yıl arasında olan öğretmenlere göre daha fazladır. Türkçe öğretmenlerinin sığınmacılara yönelik olumsuz tutumları Türk dili ve edebiyatı mezunu ve sınıf öğretmenliği mezunu olanlara göre daha fazladır. Benzer şekilde sınıf öğretmenliği mezunlarının sığınmacılara yönelik olumsuz tutumları Türk dili ve edebiyatı mezunu olan öğretmenlere göre daha fazladır. Bölümler arasında bu farkın asıl nedenlerinin ortaya çıkarılması ve buna yönelik hizmet içi eğitimlerin verilmesi öğrencilerin daha nitelikli eğitim almalarına katkı sağlayacağı ifade edilebilir.

Öğrencilerin temel sosyal becerileriyle temel konuşma ve ileri konuşma becerileri; temel konuşma becerileriyle ilişkiyi sürdürme, saldırgan davranışlarla başa çıkma, sonuçları kabul etme becerileri arasında pozitif ilişki vardır. İlişkiyi sürdürme becerileriyle yönerge verme; kendini kontrol becerileriyle saldırgan davranışlarla başa çıkma; bilişsel becerilerle sosyal becerileri arasında pozitif ilişki vardır. Öğrencilerin sosyal becerileri ve sosyal becerileri oluşturan alt boyutları dikkate alındığında öğrencilerin herhangi bir sosyal becerilerinin gelişimi diğer sosyal becerilerinin de gelişimini olumlu etkilediği görülecektir. Bu hususlar dikkate alınarak Suriye'den gelen

çocukların gelişim özelliklerine uygun bir şekilde öğretimin içinin zenginleştirilmesi sağlanabilir. Bu öğrenciler dezavantajlı olmalarının yanında bilmedikleri bir kültürde eğitime tabii tutulmakta ve bu eğitim sistemine uygun şekilde eğitim almaktadırlar. Bu durum onların akademik başarılarını etkileyebilmektedir. Asıl dikkate alınması gereken husus onların birer birey oldukları ve hakları olan eğitime olan ihtiyaçlarıdır. Hiçbir siyasi, ekonomik, toplumsal düzen onların sahip oldukları eğitim haklarını etkilememelidir. Örneğin öğretmenlerin sığınmacılara yönelik olumsuz tutumlarıyla öğrencilerin grupta iş yapma ve bilişsel becerileri arasında negatif ilişki vardır. Bu sonuçlar aslında öğrencilerin temel haklarının zedelenebileceğini göstermektedir. Öğrencilerin sahip olmaları gereken haklar arasında her zaman eğitim gelmektedir. Öğretmenlerin olumsuz tutumları çocukların bilişsel düzeyine etki etmektedir. Yani aslında öğrenmenin temel kaynağı olan yetiye, beceriye zarar vermektedir. Bunun verebileceği hasar göz önünde bulundurularak öğretmenlerin hizmet içi eğitime tabii tutulması, sığınmacılara ve sığınmacı çocuklara karşı bilincin sağlanması önemlidir. Özellikle daha deneyimli olan öğretmenlerin daha az olumsuz tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Bu durum daha deneyimli öğretmenlerin bu konularda daha bilinçli olabileceklerini akla getirmektedir. Kadın öğretmenlerin sığınmacılara yönelik daha fazla olumsuz tutuma sahip olmalarının gerekçelerinin belirlenip bunlar dikkate alınarak hizmet içi eğitimlerin verilmesi önemlidir. Geçici koruma altında ya da sığınmacı olarak nitelendirilebileceğimiz bu çocukların eğitime ihtiyaçları var. Gelişim özellikleri dikkate alınarak telafisi olmayacak bir dönemde oldukları göz önüne alınarak daha destekleyici, kucaklayıcı eğitim ortamlarının oluşturulması öğretmenlerin bilinçlendirilmesi, öğretim becerilerini geliştirici adımların atılması gereklilik arz etmektedir. Memduhoğlu ve Çıkar'a (2011) göre öğretmenlerin öğrencilere karşı olan davranışları öğrencilerin davranış biçimlerinde etkili olmaktadır. Öğretmenlerin sınıfı yönetme becerileri öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alarak öğretim sürecini şekillendirmeleri de olası durumların ortadan kaldırılmasına katkı sağlayabilir. Öğrencilerin okullarda alacakları eğitimler onların günlük yaşamlarına da olumlu katkı sağlayacaktır (Balkar, Şahin & Işıklı Babahan, 2016). Çünkü günlük yaşamda iletişime geçip Türkçe konuşabilecekleri, sosyalleşebilecekleri tek yer okullardır. Buradaki ilgi ve tutumlar onların günlük yaşamdaki iletişimlerini doğrudan etkileyecektir. Okulda en çok muhatap olacakları kişi de öğretmenleri olduğu için öğretmenlerin onlara karşı olan yaklaşımları onların okula karşı ilgi düzeylerini etkileyebilmektedir. Öğretmenler öğrencilere onların ihtiyaçlarının bilincinde yaklaşımları beklenmektedir. Oysa bu alanda istihdam edilen öğretmenlerin Türkçeyi yabancı dil olarak öğretmede yeterli bilgi ve beceriye sahip olmadıkları belirlenmiştir (Er & Bayındır, 2015). Bu durum yabancılara Türkçe öğretimi diye bir lisans bölümünün olmaması ile ilişkili olsa da bu alanda istihdam edilen öğretmenlerin bu konudaki eksikliklerinin giderilmesine yönelik yeterli eğitimin verilmediğini ya da verilen eğitimin niteliğinin yeterli

düzye de olmadığı nı akla getirmektedir. Bütün hususlar etrafılıca araştırılıp öğrencinin ihtiyaç duyduğu en iyi öğretim ortamlarının oluşturulması gerekmektedir. Bu araştırmanın sonuçları da dikkate alınarak düzenlemelerin yapılması önerilmektedir. Ayrıca bu araştırmadan elde edilen sonuçlar tarama düzeyinde olduğu dikkate alınarak karma araştırma, nitel araştırma yöntemleriyle durumun farklı boyutları ortaya çıkarılabilir.

Bu araştırmanın odağı öğretmen ve öğrencilerdir. Bu aynı zamanda örneklem olarak seçilen öğrencilerin kişilik özellikleri, aile özellikleri, psikobilişsel gibi birçok özelliklerinin yanı sıra ana dillerini kullandıkları ortamlardaki tutumları, yaşadıkları çevredeki eylemlerinin de araştırılması gerektiğini göstermektedir. Bu nedenle mevcut araştırmanın sınırlılıkları olarak nitelendirilebilecek bu hususlar dikkate alınarak öğrencilerin sadece sosyal becerileri ve öğretmenlerin tutumlarının merkeze alındığı çalışmalar değil de bu tür çalışmaları bilimsel anlamda destekleyecek, bütünsel araştırmaların yapılmasının yapılması önerilmektedir.

Extended Abstract

Introduction

In recent years, political, economic and social mobilizations in the world have accelerated migration between states (Sağiroğlu et al., 2021). In 2011, the civil war that broke out in Syria exposed a large part of the population there to migration (Kartal & Başçı, 2014). Türkiye's geopolitical position and the fact that it is a country that is becoming stronger economically and politically has made Türkiye attractive for migration from Syria (Kabaklarlı, 2016). According to the latest research, the number of refugees from Syria living in Türkiye is over 4 million (Şentürk, 2020). These waves of migration as a result of unexpected events have pushed Türkiye to quickly develop action plans to integrate or accommodate them. Most recently, in 2016, a project supported by the European Union was carried out to ensure the integration of children from Syria into the Turkish education system. Within the framework of the project, called the Project for Supporting the Integration of Syrian Children into the Turkish Education System (PIKTES), teachers with degrees in Turkish language teaching, Turkish language and literature teaching, and classroom teaching were employed to teach Turkish to these refugee children. According to the research conducted by Sağlam and Kanbur (2017), teachers' approaches to children have an impact on their adaptation skills. According to Topkaya and Akdağ (2016), teachers have negative attitudes towards refugee children. Teachers who are more moderate, loving and respectful towards students in the classroom are valued more by students (Ada, 2007). Steps to be taken to improve the situation of children in the current conditions will be the most important development steps. The most important steps will be to ensure that these children are not deprived of their right to education when their future is not yet clear and there is no decision as to whether they will be permanent or

temporary (Seydi, 2014). For this purpose, it is necessary to describe the current situation in the current education system and develop action plans to overcome the deficiencies, if any. In this study, it is aimed to determine the relationship between the social skills of refugee's children from Syria who are studying in integration classes and the attitudes towards refugees of the teachers who teach them Turkish. In line with the findings of this research, recommendations were made to stakeholders.

Method

This study was conducted using the relational survey design of the quantitative method. Relational survey design is utilized in studies to determine the relationship between more than one variable and the degree of these relationships (Büyüköztürk et al., 2018).

Participants: 97 teachers teaching Turkish to foreigners and 132 refugee students from Syria studying in the 3rd grade of primary school (adaptation classes) participated in the study.

Data Collection Tools: Personal information form, negative attitudes towards immigrants scale, social skills assessment scale (SSAS) were used as data collection tools.

Results, Discussion and Pedagogical Implications

According to the results of the research, basic social skills of male students were higher than basic social skills of female students. Female teachers had more negative attitudes towards refugees than male teachers. Teachers with 1-3 years of experience had more negative attitudes towards refugees than teachers with 4-7 years of experience. Those who graduated from Turkish language teaching department had more negative attitudes towards refugees than Turkish language and literature graduates and classroom teaching graduates. Similarly, classroom teaching graduates had more negative attitudes towards refugees than Turkish language and literature graduates. It can be stated that revealing the main reasons for this difference between departments and providing in-service trainings will contribute to students to receive more qualified education. These children, who are under temporary protection or refugees, need education. Considering their developmental characteristics, it is necessary to create more supportive and embracing educational environments by taking into account that they are in a period that cannot be compensated, to raise awareness of teachers, and to take steps to improve their teaching skills. According to Memduhoğlu and Çıkar (2011), teachers' behaviours towards students are effective on students' behaviours. Teachers' classroom management skills and shaping the teaching process by taking into account the individual differences of students can contribute to the elimination of possible situations. The education that students will receive at schools will also contribute positively to their daily lives (Balkar et al., 2016) because schools are the only place where they can communicate, speak Turkish and socialize in daily life. The

interest and attitudes here will directly affect their communication in daily life. Since the person they will deal with the most at school is their teachers, teachers' attitudes towards them can affect their level of interest in school. Teachers are expected to approach students with an awareness of their needs.

However, it has been determined that teachers employed in this field do not have sufficient knowledge and skills in teaching Turkish as a foreign language (Er & Bayındır, 2015). Considering the results of this research, it is recommended to make arrangements. In addition, considering that the results obtained from this research are at the screening level, different dimensions of the situation can be revealed with mixed research and qualitative research methods.

Araştırmanın Etik Taahhüt Metni

Yapılan bu çalışmada bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulduğu; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifatın yapılmadığı, karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde "Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi ve Editörünün" hiçbir sorumluluğunun olmadığı, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğu sorumlu yazar tarafından taahhüt edilmiştir.

Kaynaklar

- Ada, Ş. (2007). *Sınıf yönetimi*. Pegem Yayıncılık
- Balkar, B., Şahin, S. & Işık Babahan, N. (2016). Geçici eğitim merkezlerinde (GEM) görev yapan Suriyeli öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 12(6), 1290-1310.
- Beaven, A., & Spencer-Oatey, H. (2016). Cultural adaptation in different facets of life and the impact of language: A case study of personal adjustment patterns during study abroad. *Language and Intercultural Communication*. <https://doi.org/10.1080/14708477.2016.1168048>
- Büyüköztürk, Ş. Kılıç Çakmak, E. & Demirel, F. (2018). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Can, E. & Arslan, B. (2018). Öğretmenlerin sınıf yönetimi yeterliklerine ilişkin öğrenci görüşleri. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(18), 195-219.
- Er, A. R. & Bayındır, N. (2015). İlkokula giden mülteci çocuklara yönelik sınıf öğretmenlerinin pedagojik yaklaşımları. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(4), 175-185.
- George, D., Mallery, P. (2010). *SPSS for windows step by step: a simple guide and reference, 17.0 update*. Pearson.
- Günay, G., Ersoy, A. F., Aydın Boylu, A. & Kılıç, C. (2019). Göçmenlere yönelik olumsuz tutum ölçeğinin Türkçe geçerlilik güvenilirliği. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 54(4), 1827-1843
- Gündüz, Y. & Can, E. (2013). Öğrenci görüşlerine göre ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenlerinin sınıf yönetimi ilkelerine

- uyuma düzeyleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 19(3), 419-446.
- İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı (2024). <https://www.goc.gov.tr>
- Kabaklı, E. (2016). Mülteci akımını belirleyen faktörlerin makro ekonomik panel veri analizi (Ortadoğu ve Türkiye). *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(2), 56-60.
- Kartal, B. & Başçı, E. (2014). Türkiye'ye yönelik mülteci ve sığınmacı hareketleri. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2). 275-299.
- Liguori, A., McEwen, L., Le Rossignol, K., Kraus, S., & Wilson, M. T. (2024). Gentle Disruptions: A critical reflection on participatory arts in expanding the language system for meaningful community engagement around local climate adaptation. *Journal of Extreme Events*. <https://doi.org/10.1142/s2345737624500015>
- MEB (2020). https://karayazi.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_11/02_112907_BYLGY_YAZISI_UST_YAZI.pdf#page=1.00
- Memduhoğlu, H. B. & Çıkar, İ. (2017). Öğretmenlerin öğretme öğrenme anlayışları ile sınıf yönetimi yeterlikleri arasındaki ilişki. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 272-285.
- Nimenko, N. A. (2022). Place of linguistic and country studies in the process of socio-cultural adaptation of foreign higher education applicants. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2022-41-01>
- Pharao Hansen, M., & O'Meara, C. (2020). Environmental adaptation in language: Spatial grammar, landscape knowledge, and human survival. <https://doi.org/10.1163/22105832-BJA10002>
- Sağiroğlu, A. Z., Ünsal, R. & Özenci, F. (2021). *Türkiye göç ve insan hareketlilikleri yıllık raporu*. AYBÜ-GPM.
- Seydi, A. R. (2014). Türkiye'nin Suriyeli sığınmacıların eğitim sorununun çözümüne yönelik izlediği politikalar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(31), 267-305.
- Şeker, B. D. & Aslan, Z. (2015). Eğitim sürecinde mülteci çocuklar: Sosyal psikolojik bir değerlendirme. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 8(1), 86-105.
- Şentürk, C. (2020). *Türkiye şehirlerinde Suriyeli göçmenler*. Türkiye ve Uyum Araştırmaları Merkezi Vakfı Yayınları.
- Topkaya, Y. & Akdağ, H. (2016). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Suriyeli sığınmacılar hakkındaki görüşleri (Kilis 7 Aralık Üniversitesi örneği). *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 767-786.
- Tunç, A. Ş. (2015). Mülteci davranışı ve toplumsal etkileri: Türkiye'deki Suriyelilere ilişkin bir değerlendirme. *Tesam Akademi Dergisi*, 2(2), 29-63.
- Ushakova, N., & Dubichynskyi, V. (2023). Communicative and linguistic translation tools for academic adaptation of educational migrants in crisis conditions. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2023-43-10>
- Valéria Dutra, S., Shui Mei Chee, V., & Clochesy, J. M. (2023). Adapting an Educational Software Internationally: Cultural and Linguistical Adaptation. *Education Sciences*. <https://doi.org/10.3390/educsci13030237>